

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

รูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธี
เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ จังหวัดนครสวรรค์
Conflict Management Model by NON-Violence
for Water Resources Management Nakhon-Sawan

ยุทธนา ชมวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชยุต ภวภูานันท์กุล

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: yutthana.chom@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในปัจจุบันของการจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรน้ำ จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรน้ำ จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียของจังหวัดนครสวรรค์ (กลุ่มงานภาครัฐและส่วนราชการ, กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กลุ่มผู้นำชุมชน) จำนวน 18 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในปัจจุบันของการจัดการความขัดแย้งการใช้ทรัพยากรน้ำ จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนมากมีรูปแบบความขัดแย้ง คือความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับภาครัฐโดยมีสาเหตุจากการใช้น้ำในการทำการเกษตร (ทำนา) ซึ่งการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมาเป็นการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลางและมีการจัดการทรัพยากรน้ำที่โดยหน่วยงานภาครัฐและราษฎรเป็นผู้บริหารจัดการร่วมกัน โดยรูปแบบนวัตกรรมจัดการความขัดแย้งในอนาคตได้แก่ การวางแผนงานอย่างชัดเจนการให้ข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์ในทุกระดับการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนการตั้งสรรณ้อย่างเป็นธรรม และการวางแผนงานการระงับข้อพิพาท และอีกประเด็นหนึ่งคือความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอ คือระหว่างภาครัฐกับชาวประมง โดยมีสาเหตุจากการใช้น้ำในการทำการเกษตร (ทำนา) และการใช้น้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ รูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมาเป็นแบบการเจรจาต่อรอง และรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมาคือ หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้บริหารจัดการโดยรูปแบบนวัตกรรมจัดการความขัดแย้งในอนาคต คือ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และการวางแผนงานอย่างชัดเจน

คำสำคัญ : นวัตกรรม/ความขัดแย้ง/ทรัพยากรน้ำ

Abstract

This research aims to study of current problems of conflict management of water resources Nakhon-Sawan Province and create an innovative paradigm for managing conflicts arising from water resources management Nakhon-Sawan Province. This research based on future research and collect data with Delphi technique. The sample of this study consisted

of 18 personnel of experts of Nakhon-Sawan Province (government and government sectors, local government executives, community leaders). The research instrument used for data collection was a questionnaire. The statistical procedures employed included median, difference between mode and median and interquartile range. The research findings were as follows. Current problems of conflict management in water resources ,Nakhon-Sawan Province, the most patterns of conflict is the conflict between government and government that causes from water using in agriculture (farming). The past conflict management models is mediation and the water resources management is managed by the government and people together. The future conflict management is clearly planned, providing information/public relations at all levels, creating participation from all sectors, fair allocation and the settlement of disputes.The comments about the form of conflict that always found is between the government and fishermen. As a result of the use of water in agriculture (farming) and using of water for ecological treatment. The past conflict management model is a negotiation model. The water management model is government agencies that are administrators. The innovative form of conflict management in the future will be to create participation from all sectors and clear planning.

Keywords: Innovation/Conflict/Water resources

บทนำ

ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นเรื่องธรรมชาติในฐานะที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การอยู่ร่วมกันย่อมมีทั้งความลงรอยกันในการคิดเห็นและความเห็นต่างที่เป็นสาเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ยิ่งในสังคมข่าวสารที่มีการเสพข่าวสารกันมากขึ้นส่งผลให้โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งจากการปะทะกันของข้อมูลในแต่ละฝ่ายตามความเชื่อทั้งที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผล ซึ่งมักมาจากกระแสสังคมย่อมจะนำไปสู่การบานปลายของความขัดแย้งที่จะต้องหาทางระงับให้เกิดการคลี่คลายจนนำไปสู่ความสงบอย่างสันติสุขต่อไป ดังที่ได้มีนักวิชาการบางท่านได้ให้ความเห็นไว้ เช่น ชุนและลีอง (Chung & Leon C.Meggison. 1981, pp.3) ได้ให้ความหมายว่า “ความขัดแย้งเป็นการต่อสู้ของบุคคล เพื่อให้ได้ตามความต้องการความปรารถนา ความคิด และความสนใจของบุคคลที่ไปด้วยกันไม่ได้ หรือที่เป็นไปในทางตรงกันข้าม ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต้องเผชิญกับเป้าหมายที่ไม่สามารถทำให้ทุกฝ่ายพอใจได้”(ชวนะ มหิตธิชาติกุล ภาควิชาสังคมศาสตร์.2550)

สโตนเนอร์ และแวงเคิล (Stoner &WanKel. 1986, pp.10-11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความขัดแย้งหมายถึง ความไม่เห็นด้วยระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือกลุ่มบุคคล เกิดขึ้นจากความจริงที่ว่า เขาต้องแบ่งปันปันส่วนทรัพยากรต่างๆ หรือกิจกรรมการทำงาน หรือเกิดจากความแตกต่างในฐานะ ตำแหน่ง เป้าหมาย คุณค่าและการรับรู้”

สันติวิธี (NON-Violence) คือแนวคิดหนึ่งที่ว่า มนุษย์นั้นมีเหตุผล สามารถเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติได้ ส่วนการแก้ไขความขัดแย้ง หมายถึง การตอบโต้หรือตอบสนองในสถานการณ์ความขัดแย้งหนึ่งๆ และสำหรับการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี จึงหมายถึง การแก้ไขความ

ขัดแย้งโดยปราศจากการใช้ความรุนแรง ปราศจากอคติ มีเพียงแต่ความกล้า ความร่วมมือ และการมุ่งสร้าง
ความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน (Sharp. 2006)

การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีคือรูปแบบหนึ่งของการจัดการความขัดแย้งที่ปฏิเสธ
วิธีการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการไม่ตอบโต้อีกฝ่ายโดยการใช้ความรุนแรงถึงแม้ว่าจะถูกกระทำ
ด้วยความรุนแรงก็ตามดังนั้นแนวทางการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติวิธีจึงมักถูกนำมาใช้ในการจัดการความ
ขัดแย้งโดยเฉพาะด้านนโยบายสาธารณะในการให้บริการของรัฐที่มักจะมีปัญหาจากการจำเป็นต้องจัดบริการ
สาธารณะแบบที่เรียกว่า Public choice ตามแนวคิดของดาเยน (Dye. 1984) คือรัฐต้องเลือกการทำในสิ่งที่
จำเป็นก่อนเพราะไม่สามารถให้บริการได้ทั้งหมดตามความต้องการของสาธารณะชนที่มีอยู่มากมายและไม่จบ
สิ้น โดยเฉพาะการจัดการให้บริการนโยบายสาธารณะทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด และ
ทรัพยากรน้ำก็เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นการจัดการทรัพยากรน้ำก็ย่อมที่
จะมีโอกาสเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ ดังเช่น กรณีศึกษาที่งานวิจัยได้ทำการศึกษาคือบึงบอระเพ็ด ซึ่งถือว่ามีระดับ
ความขัดแย้งที่ควรค่าแก่การศึกษาเพื่อที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับแนวทางการศึกษาทางทฤษฎี
ความขัดแย้ง (Conflict Theory Approach)

ผู้วิจัยได้เลือกบึงบอระเพ็ดเป็นพื้นที่ศึกษาเนื่องจากบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์เป็นแหล่งน้ำจัด
ขนาดใหญ่ของประเทศ มีเนื้อที่ประมาณ 132,732 ไร่ มีพื้นที่ครอบคลุม 5 ตำบล 3 อำเภอ ในจังหวัด
นครสวรรค์ มีราษฎรใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำมากกว่า 5 พันครัวเรือนในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น น้ำอุปโภค-
บริโภค ทำนา ประมง รวมถึงเก็บพืชน้ำ เช่น บัว เป็นต้น และมีส่วนราชการหลายหน่วยงานมาใช้พื้นที่ เช่น
กรมประมง(เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้ใช้อย่างเป็นทางการ) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครสวรรค์ รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลอีก 5 แห่ง เมื่อมีการใช้ประโยชน์จากหลายภาคส่วน
ย่อมเกิดข้อขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ภายใต้ทรัพยากรแหล่งเดียวกัน พื้นที่เดียวกัน แต่ปัญหาข้อขัดแย้งใน
เบื้องต้นที่พบมักจะเป็นข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรกับส่วนราชการ อาจเนื่องจากการใช้ประโยชน์ของราษฎรนั้น
ไปฝ่าฝืนข้อกำหนดหรือระเบียบบางประการที่ส่วนราชการนั้นยึดถือปฏิบัติอยู่รวมทั้งเกิดการแย่งใช้ทรัพยากร
น้ำระหว่างแต่ละกิจกรรม เช่น น้ำเพื่อการเกษตร หรือน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค เป็นต้น และการขัดแย้งยังเกิด
ขึ้นอยู่เป็นประจำเนื่องจากยังไม่มีแนวทางการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่มีความชัดเจน ทำให้ข้าพเจ้าเกิด
ความสนใจที่จะศึกษาถึงเรื่องของความขัดแย้งในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ด เพื่อใช้เป็น
แนวทางในการสร้างรูปแบบนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีในการบริหารจัดการทรัพยากร
น้ำต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในปัจจุบันของการจัดการความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรน้ำในบึง
บอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ด
จังหวัดนครสวรรค์

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 มุ่งศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของปัญหาของการจัดการทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ด ที่ จะนำไปสู่ความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งในปัจจุบันที่มีหลายประเด็นที่ยังหาข้อยุติไม่ได้

1.2 ศึกษาด้วยการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งที่ได้จากการศึกษาจากความเห็น ของผู้มีส่วนได้เสียทางด้านจัดการทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ดเพื่อที่จะสามารถพัฒนาเป็นแนวทางในการ กำหนดรูปแบบจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธีเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำต่อไป

2. ขอบเขตด้านประชากร

ใช้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจำนวนทั้งสิ้น 18 คน ด้วยการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

2.1 กลุ่มภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นครสวรรค์, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครสวรรค์, ประมงจังหวัดนครสวรรค์, ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดเขต 2 นครสวรรค์, เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด และศูนย์วิจัยและ ฝึกอบรมบึงบอระเพ็ดมหาวิทยาลัยมหิดล

2.2 กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลเกรียงไกร, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพนมเศษ, นาย กองค์การบริหารส่วนตำบลวังมหารและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน

2.3 กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และที่ไม่เป็นทางการ ที่ใช้น้ำในบึง บอระเพ็ด จากทั้ง 5 ตำบล จำนวน 7 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ คือ เดือนสิงหาคม-กันยายน 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธีเพื่อการจัดการทรัพยากร น้ำ ในครั้งนี้ เป็นวิธีการวิจัยเชิงอนาคต (Future reserch) หรืออนาคตศาสตร์(Futurism) และทำการเก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) การคัดเลือกกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการ ทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ด จำนวน 3 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มงานภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน ดังนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัด นครสวรรค์, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครสวรรค์, ประมงจังหวัดนครสวรรค์, ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดเขต 2 นครสวรรค์, เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด และศูนย์วิจัยและ ฝึกอบรมบึงบอระเพ็ด มหาวิทยาลัยมหิดล

1.2 กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน ดังนี้ นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลทับกฤช, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพนมเศษ, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังมหาร, นาย กองค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกรียงไกร

1.3 กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และที่ไม่เป็นทางการ ที่ใช้น้ำในบึง บอระเพ็ด จากทั้ง 5 ตำบล จำนวน 7 คน

ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาคัดเลือกโดยใช้เกณฑ์ของ Skill Integration Theory Usage with Microskills for Internatioanl Inter Viewing Practice ของ Allen E.Evey and May Bradford Lvey Chapter 13-14 Section IV และเกณฑ์ที่นิยมใช้กันในเทคนิคเดลฟายของทามัสและโรเบอร์ต (Thomas T.Macmillan& Robert B. Textor) (ณัฐปภัสร์ ฤทธิวัฒน์วานิช, 2561)

2. ขั้นตอนการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 18 คน ทราบล่วงหน้าแล้ว และได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ที่จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 18 คน ให้ข้อมูลถึง 3 รอบ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เริ่มในเดือนสิงหาคม 2561 จากนั้นนำผลการสัมภาษณ์มารวบรวมแล้วสังเคราะห์แยกแยะประเด็นเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ในเดือนสิงหาคม 2561 เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามรอบที่ 2 เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 2 มาหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และนำเสนอผลการตอบในรอบที่ 2 เฉพาะบุคคลเพื่อนำกลับไปให้ผู้มีส่วนได้เสียพิจารณาตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างเดือนกันยายน 2561 และได้นำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรอบที่ 3 มาเปรียบเทียบกับยืนยันในคำตอบของผู้มีส่วนได้เสีย ในรอบที่ 2 ใช้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจำนวนทั้งสิ้น 18 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการรวบรวมประเด็นข้อคำถามของผู้มีส่วนได้เสียในการตอบข้อคำถามแบบปลายเปิดในรอบที่ 1 มาทำการสังเคราะห์และสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียในการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 และ 3 สามารถสร้างประเด็นข้อคำถามเป็น 5 ประเด็นหลัก ๆ ได้แก่ รูปแบบความขัดแย้งที่พบบ่อยเสมอ สาเหตุของความขัดแย้งที่พบบ่อยเสมอ รูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่าน มา รูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่าน มา และรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความขัดแย้งในอนาคต และสร้างเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียแสดงความ คิดเห็นที่มีต่อประเด็นปัญหา โดยผู้วิจัยกำหนดค่าของระดับความคิดเห็นในแบบสอบถามไว้ 4 ระดับตามมาตร วัดของลิเคอร์ท (Likert Rating Scales) (Revilla, Melanie A.2013) คือ

- 4 หมายถึงเห็นด้วยมากที่สุด
- 3 หมายถึงเห็นด้วยมาก
- 2 หมายถึงไม่เห็นด้วยมาก
- 1 หมายถึงไม่เห็นด้วยมากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธีในการบริหารจัดการน้ำ จังหวัดนครสวรรค์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มีประเด็นสำคัญๆอยู่ 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ คือ รูปแบบความขัดแย้งที่พบบ่อยเสมอ, สาเหตุของความขัดแย้งที่พบบ่อยเสมอ, รูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่าน มา, รูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่าน มา และรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความขัดแย้งในอนาคต

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยพึงประสงค์ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ นวัตกรรมจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธีในการบริหารจัดการน้ำในบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์

ส่วนที่ 1 รูปแบบความขัดแย้งที่พบบ่อยเสมอ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบความขัดแย้งที่พบบ่อยเสมอ สามารถสรุปรูปแบบของความขัดแย้งที่พบบ่อยที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ระหว่างภาครัฐกับชาวประมง 2) ระหว่างภาครัฐกับเกษตรกร และ 3) ระหว่างเกษตรกรกับชาวประมง(Mean=2.61, 2.44, และ 2.17 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 2 สาเหตุของความขัดแย้งที่พบบ่อยเสมอ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้งที่พบบ่อยเสมอ สามารถสรุปสาเหตุของความขัดแย้งที่พบบ่อยที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การใช้น้ำในการทำการเกษตร(ทำนา) และการใช้น้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ 2) การทำประมง(ด้วยเครื่องมือจับปลา) และ 3) คุณภาพน้ำ (Mean=2.72, 2.67, และ 2.06 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 3 รูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมา สามารถสรุปรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมาที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การเจรจาต่อรอง 2) การสานเสวนา และ 3) การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง(Mean=2.78, 2.56, และ 2.50 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 4 รูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

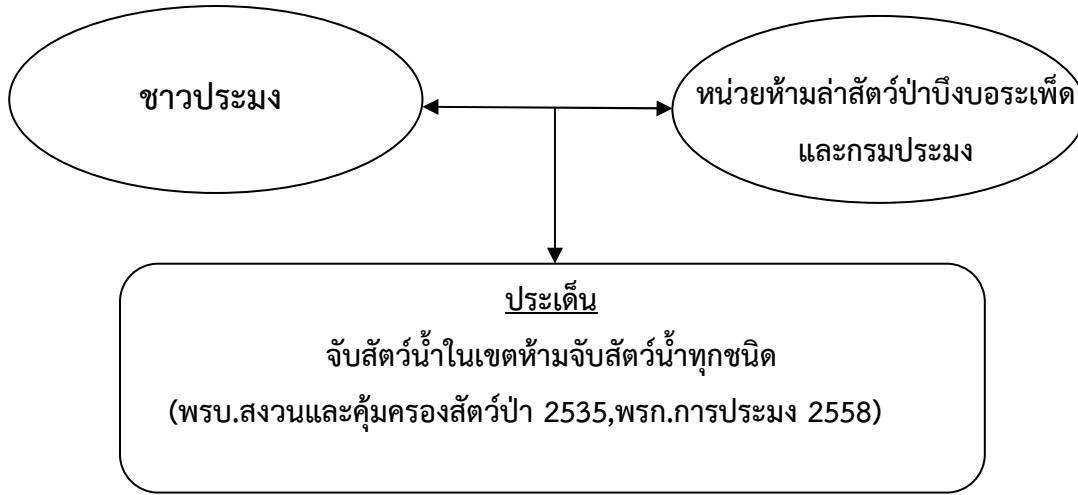
จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา สามารถสรุปรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมาที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้บริหารจัดการ 2) หน่วยงานภาครัฐและราษฎรจัดการร่วมกัน และ 3) ราษฎรเป็นผู้บริหารจัดการ(Mean=3.17, 2.61, และ 2.17 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 5 รูปแบบนวัตกรรมการจัดการความขัดแย้งในอนาคต

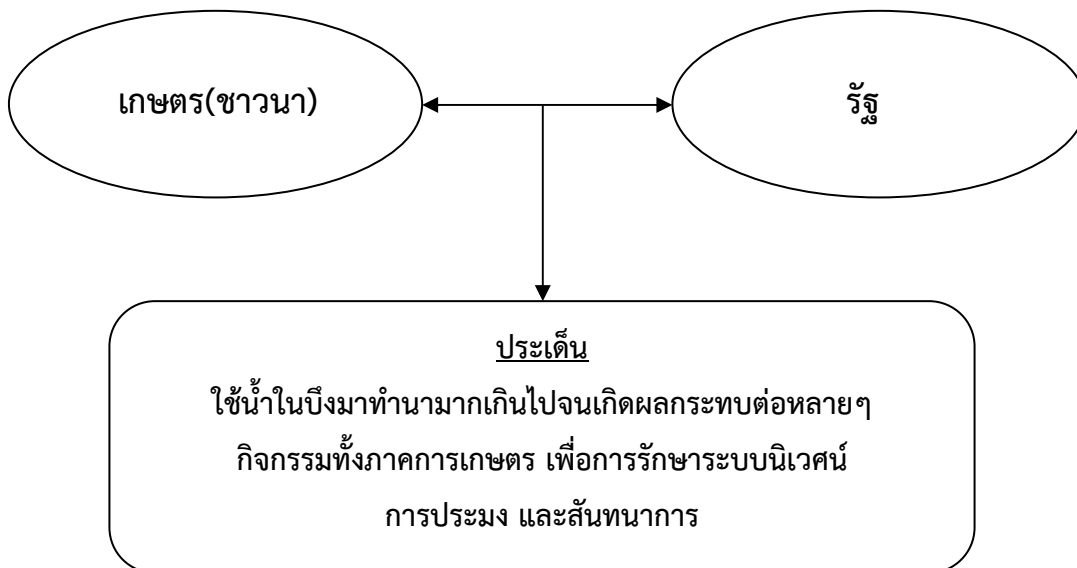
จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความขัดแย้งในอนาคต สามารถสรุปรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความขัดแย้งในอนาคตมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และการวางแผนงานอย่างชัดเจน 2) การจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม และ 3) การวางแผนทางการระงับข้อพิพาท(Mean=3.78, 3.56, และ 3.50 ตามลำดับ)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง"รูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธีเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ จังหวัดนครสวรรค์" ทำให้ได้ทราบถึงสภาพปัญหาของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบและสาเหตุของความขัดแย้งตามความเห็นของผู้มีส่วนได้เสียที่เกิดขึ้นลำดับแรก ๆ เป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบและสาเหตุความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับชาวประมง กรณีการทำประมงด้วยเครื่องมือจับสัตว์น้ำ

ภาพที่ 2 รูปแบบและสาเหตุความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับเกษตรกร(ชาวนา)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 2 มาพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลแยกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. รูปแบบความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอ เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลในแง่ของความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอ พบว่า ระดับความเป็นไปได้ของข้อมูลในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน (มีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 1.5-2.5) และทุกด้านมีค่าระหว่างพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 3.0 รวมทั้งมีค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐานไม่เกิน 1 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าข้อมูลมีความสอดคล้องเป็นฉันทามติ

กล่าวคือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องเป็นฉันทามติว่า 1) รูปแบบความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) รูปแบบความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับเกษตรกร 3) รูปแบบความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับชาวประมง 4) รูปแบบความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับชาวประมง 5) รูปแบบความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกรและ 6) รูปแบบความขัดแย้งระหว่างชาวประมงกับชาวประมงมีความสำคัญต่อรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอ

2. สาเหตุของความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอเมื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลในแง่ของสาเหตุของความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอ พบว่า ระดับความเป็นไปได้ของข้อมูลในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ด้าน (มีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 2.0-3.0) และทุกด้านมีค่าระหว่างพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 2.00 รวมทั้งมีค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐานไม่เกิน 1 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าข้อมูลมีความสอดคล้องเป็นฉันทามติ

กล่าวคือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องเป็นฉันทามติว่า 1) การใช้น้ำในการทำเกษตร(ทำนา) 2) การใช้น้ำในการทำเกษตร(ทำไร่) 3) การทำประมง(ด้วยเครื่องมือจับปลา) 4) การทำประมง(เลี้ยงในบ่อ) 5) การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค 6) การใช้น้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ 7) การสันตนาการ และ 8) คุณภาพน้ำมีความสำคัญต่อสาเหตุของความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอ

3. รูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมาเมื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลในแง่ของรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมา พบว่า ระดับความเป็นไปได้ของข้อมูลในระดับมากที่สุดทั้ง 4ด้าน (มีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 2.0-3.0) และทุกด้านมีค่าระหว่างพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 2.00 รวมทั้งมีค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐานไม่เกิน 1 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าข้อมูลมีความสอดคล้องเป็นฉันทามติ

กล่าวคือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องเป็นฉันทามติว่า 1) การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง 2) การเจรจาต่อรอง 3) การสานเสวนา และ 4) การบังคับใช้กฎหมาย มีความสำคัญต่อรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมา

4. รูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลในแง่ของรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา พบว่า ระดับความเป็นไปได้ของข้อมูลในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน (มีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 2.0-3.0) และทุกด้านมีค่าระหว่างพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 2.00 รวมทั้งมีค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐานไม่เกิน 1 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าข้อมูลมีความสอดคล้องเป็นฉันทามติ

กล่าวคือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องเป็นฉันทามติว่า 1) หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้บริหารจัดการ 2) ราษฎรเป็นผู้บริหารจัดการ และ 3) หน่วยงานภาครัฐและราษฎรจัดการร่วมกัน มีความสำคัญต่อรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

5. รูปแบบนวัตกรรมจัดการความขัดแย้งในอนาคต เมื่อพิจารณาระดับความเป็นไปได้และความสอดคล้องของข้อมูลในแง่ของรูปแบบนวัตกรรมจัดการความขัดแย้งในอนาคต พบว่า ระดับความเป็นไปได้ของข้อมูลในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน (มีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 3.0-4.0) และทุกด้านมีค่าระหว่างพิสัยควอ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

ไทล์ไม่เกิน 2.0 รวมทั้งมีค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐานไม่เกิน 1 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องเป็นฉันทามติ

กล่าวคือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องเป็นฉันทามติว่า 1) การวางแผนงาน อย่างชัดเจน 2) การให้ข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์ในทุกระดับ 3) การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 4) การจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม และ 5) การวางแผนทางการระงับข้อพิพาท มีความสำคัญต่อรูปแบบ นวัตกรรมจัดการความขัดแย้งในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธี เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ จังหวัด นครสวรรค์ นั้น ผู้วิจัยได้ผลสรุปการวิจัยจากความเห็นของผู้มีส่วนได้เสียแยกเป็นด้านต่างๆ พบว่าความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากการที่ราษฎรที่อาศัยอยู่รอบๆของบึงบอระเพ็ดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา จึงมีการใช้น้ำในปริมาณที่มากจนส่งผลกระทบต่อด้านต่างๆ จนเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นและยังไม่มีจัดการ ความขัดแย้งที่ชัดเจนและรูปแบบของการจัดการความขัดแย้งในอนาคตนั้นผู้มีส่วนได้เสียมีความเห็นที่ สอดคล้องกันว่าการวางแผนการจัดการทรัพยากรน้ำที่ชัดเจนและเป็นธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด และการ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่ดีจะสามารถป้องกันและจัดการความขัดแย้งได้นั้นขึ้นอยู่กับระดับของการมี ส่วนร่วมซึ่งระดับของการมีส่วนร่วมยิ่งมากขึ้นเท่าใดในกิจกรรมนั้นก็จะเป็นการระงับภาครัฐน้อยลง ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของณเรศ บัวเทศ., (2550). เฉลิมศักดิ์ สารใจ, (2556) และฐิตาพร สีวโธสง(2559) เมื่อเริ่มต้นรัฐ ต้องแสดงบทบาทในการเป็นผู้หน้าที่ดีแล้วค่อยๆส่งเสริมให้ภาคส่วนอื่นมีความเข้มแข็งมากขึ้นจากนั้นรัฐจึงค่อยๆ ลดบทบาทลงจนเหลือระดับการกำกับดูแลและเป็นเพียงฝ่ายสนับสนุน และในขณะเดียวกันก็จะทำให้มีการ ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐมากยิ่งขึ้น หากกระทำได้ดีกิจกรรมนั้นๆรัฐก็จะมีภาพโปร่งใสในการทำงานอัน เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของหลักธรรมาภิบาลนั่นเอง

จากผลการวิจัยทั้ง 4 ด้านข้างต้นผู้วิจัยจะขออภิปรายผลการวิจัยโดยละเอียด ดังนี้

1. รูปแบบและสาเหตุของความขัดแย้งด้านทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา เนื่องจากบึงบอระเพ็ดมีพื้นที่ ค่อนข้างมากและมีราษฎรอาศัยและใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตมากกว่า 5 พันครัวเรือน จาก 5 ตำบล ใน 3 อำเภอ และยังมีหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอีกหลายหน่วยงาน ย่อมมีโอกาสที่จะเกิด ความขัดแย้งขึ้นได้หลายประเด็นดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน

ภาพรวมของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เกิดจากการที่ราษฎรที่อาศัยอยู่รอบๆของบึงบอระเพ็ดส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำนาเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มเหมาะกับการทำนา ชาวนาจึงได้ใช้ประโยชน์จากที่ดิน แล้วนำน้ำในบึงบอระเพ็ดไปใช้และเมื่อมีพื้นที่นามากก็ย่อมที่จะมีการใช้น้ำในปริมาณที่มาก ประกอบกับบาง ช่วงที่ข้าวมีราคาดีชาวนาจึงได้มีการทำนารอบที่สอง ยังเป็นการทำกิจกรรมที่มีการใช้น้ำจากบึงบอระเพ็ดที่มาก ขึ้นจนทำให้เกิดผลกระทบ เช่น เมื่อปริมาณน้ำในฤดูแล้งลดลงมากจนส่งผลให้ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณ และสัตว์น้ำลดลง และได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ไปด้วย ซึ่งเมื่อน้ำลดลงมากกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ชาวประมงที่จับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือ กลุ่มเก็บพีชน้ำ กลุ่มรับจ้างนักท่องเที่ยวทางเรือ รวมถึงปริมาณ น้ำที่จะใช้เพื่อทำน้ำประปาหมู่บ้าน อีกทั้งยังเกิดการแย่งน้ำระหว่างชาวนาด้วยกันเองอีกด้วย ส่วนในด้านของ คุณภาพน้ำนั้นเป็นผลกระทบที่ต่อเนื่องจากการที่ต้นฤดูฝนได้มีเศษซากพืชที่สะสมทางต้นน้ำได้เน่าเปื่อยและ ไหลลงสู่บึงแต่เมื่อน้ำมีปริมาณมากความเข้มข้นได้ลดลงจึงไม่ส่งผลกระทบมากนัก

อีกประเด็นหนึ่งของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการที่ชาวประมงที่จับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือได้เข้าไปจับสัตว์น้ำในบริเวณที่มีการประกาศเขตห้ามจับสัตว์น้ำทุกชนิด และมีการใช้เครื่องมือที่ทางราชการประกาศห้าม เช่น ลอบ เป็นต้น จึงเป็นประเด็นข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างชาวประมงกับทางราชการทั้งกรมประมงและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

2. รูปแบบของการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมา ประเด็นของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นที่มีการจัดการได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาวนาด้วยกันเองที่เกิดจากการแย่งน้ำในการทำนา เมื่อเกิดปัญหาได้มีการแก้ไขปัญหาคือเป็นครั้งคราวไปด้วยการเจรจาต่อรองกันเองก่อน เมื่อตกลงกันไม่ได้จึงได้มีการเชิญผู้นำชุมชนมาทำการเจรจาไกล่เกลี่ยจนได้ข้อยุติ ส่วนของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาวนากับกลุ่มอื่นๆ เช่น ชาวประมง กลุ่มเก็บพืชน้ำ กลุ่มรับจ้างนักท่องเที่ยวทางเรือ เป็นความขัดแย้งแบบไม่ได้เผชิญหน้ากันผลกระทบจึงไม่มากนัก แต่ก็ยังไม่มีแนวทางในการป้องกันหรือการเตรียมการรับมือแต่อย่างใด

ส่วนความขัดแย้งที่เกิดจากการที่ชาวประมงที่จับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือได้เข้าไปจับสัตว์น้ำในบริเวณที่มีการประกาศเขตห้ามจับสัตว์น้ำทุกชนิดนั้นเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย(เช่น พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535, พรก.การประมง 2558 เป็นต้น) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำการตั้งการว่ากล่าวตักเตือนและทำการจับกุมดำเนินคดี

3. รูปแบบของการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา ผู้มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่เน้นให้ความเห็นว่าในการจัดการทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ดที่ผ่านมายังไม่มีจัดการที่เป็นรูปธรรมแต่อย่างใด ยังคงเป็นแบบต่างคนต่างทำ ราษฎรจึงใช้น้ำอย่างไม่มีการวางแผนและไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งกลุ่มที่มีการใช้น้ำมากที่สุดคือชาวนา เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงมีการเจรจาพูดคุยตกลงกันเป็นครั้งคราวไป และอีกประการหนึ่งเกิดจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่มีได้มีบทบาทและความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรน้ำจึงมิได้เข้ามาดำเนินการแต่อย่างใด

4. รูปแบบวัตกรรมการจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรน้ำในอนาคต จากความเห็นของผู้มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกันทุกประเด็น โดยให้ความสำคัญของการวางแผนการจัดการทรัพยากรน้ำที่ชัดเจนและเป็นธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด และการทำการวางแผนนั้นควรสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง และในทุกกิจกรรมที่ทำการให้มีการให้ข้อมูลข่าวสารหรือการประชาสัมพันธ์ที่มีความชัดเจนและถูกต้อง จากนั้นจึงควรมีการหารูปแบบของการจัดการความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นกรณีไป ผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบของการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธี เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ได้ดังภาพที่ 3

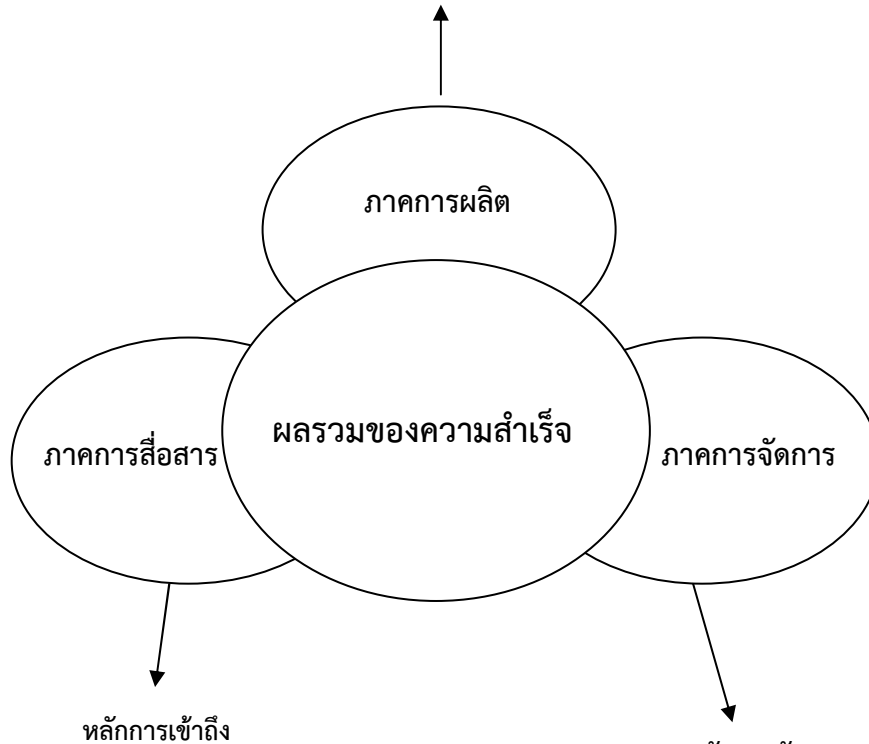
เมื่อได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุและรูปแบบของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นแล้วนั้นพบว่าในรูปแบบของการเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ เช่น ระหว่างชาวนากับชาวนา หรือชาวนากับชาวประมงซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของโรบบินส์ (Robbins,1983) และดยุก (Duke, 1976, pp.238) ที่กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดจากการแย่งใช้ทรัพยากรน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัด และยังขาดการจัดการที่ดี ซึ่งสมเกียรติ ฝาสุภวงษ์ (2543) ได้ให้ความเห็นว่านโยบายของรัฐและแผนปฏิบัติการจะต้องชัดเจนและมีผลในเชิงปฏิบัติอย่างจริงจังก็จะสามารถลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นให้ลดลงได้

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

หลักความเข้าใจ

1. ใช้นโยบายแบบเอื้ออาทร
2. มีนโยบายที่ชัดเจน
3. การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ

- หลักการเข้าถึง**
1. การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์
 2. การสร้างการมีส่วนร่วมในทุกๆระดับ
 3. การสร้างความไว้วางใจ
 4. การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี
 5. การเจรจาไกล่เกลี่ย
 6. การเจรจาต่อรอง
 7. การสานเสวนา
 8. การสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าทรัพยากร

- หลักการพัฒนา**
1. การบริหารจัดการที่เป็นธรรม
 2. การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ
 3. การสร้างกิจกรรมทางสังคม

ภาพที่ 3 รูปแบบของการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธี เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ จังหวัดนครสวรรค์

เพื่อเป็นการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธีเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ดนั้นรัฐในฐานะที่เป็นผู้บริหารนโยบายควรเป็นผู้นำในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และควรมอบหมายให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เช่น กรมทรัพยากรน้ำเป็นเจ้าภาพหลักในการบริหารจัดการ และสร้างการมีส่วนร่วม

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

ร่วมจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือหน่วยงานที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากบึงและราษฎรที่อยู่รอบบึง เป็นต้น ซึ่งรัฐได้มีนโยบายสนับสนุนการดำเนินการด้านนี้ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๘๗/๒๕๔๖ เรื่อง นโยบายการจัดการความขัดแย้ง ด้วยสันติวิธี ควรเริ่มตั้งแต่การวางแผนจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ตามหลักการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่(New Public Governance) ในรูปแบบการจัดการปกครองเชิงนโยบายสาธารณะ(Public Policy Governance) (Stephen P. Osborne. 2010, pp. 6) จากเดิมที่รัฐในฐานะที่เป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะเพียงฝ่ายเดียวควรต้องปรับตัวจากที่เป็นผู้กำหนดนโยบายมาเป็นการทำงานร่วมกันกับชุมชนในการสร้างเครือข่ายต่างๆเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- ชวณะ มหิตติชาติกุล ภวภานันท์. (2549-2550) . เอกสารประกอบคำบรรยาย:ทฤษฎีการสื่อสารกับความขัดแย้ง,หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เฉลิมศักดิ์ สารใจ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองแขมหลวง จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณเรศ บัวเกศ. (2550). กลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งในการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ป่าชายเลน. ภาคนิพนธ์ สาขาการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ฐิตาพร ลีวไรสง. (2559). การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ:กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำเริงไม้งาน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Gary T.Furlong. (2005). **The Conflict Resolution Toolbox: Model and Maps for Analyzing,Diagnosing, and Resolving conflict.** Hoboken: John Wiley&Sons,Inc, or related companies.
- Gene Sharp. (2006). **Power Struggle And Defence.**Extending Horizons Book.
- Revilla, Melanie A., (2013). **Choosing the Number of Categories in Agree-Disagree Scales.** Sociological Methods&Research 43:7397.
- Stephen P.Osborne, (2010). **The New Public Governance?.** Oxon USA. Routledge published.
- Stephen P. Robbins, (1983). **Organizational Behavior:concepts, Centreversies and Application,**2nd.ed.Englewood Cliffs, New Jersey.
- Stoner, A.F., & Wankel, C. (1986). **Managment,**3rd ed.New Delhi. Perntice-Hill.